

1 Pierādīšanas pienākums

Lai tiesības tiktu atzītas tiesā, ir jāiesniedz pierādījumi par apgalvotajiem faktiem. Tas nozīmē, ka ir jāizmanto procesuāla darbība, kuras posmi un termiņi tiek reglamentēti.

Pusēm, kuras piedalās tiesvedībā, ir jāpierāda fakti, kurus tās apgalvo un uz kuriem ir balstīti to prasījumi. Tāpēc prasītājam ir jāiesniedz pierādījumi par viņa pieteikumā minētajiem faktiem, bet atbildētājam ir jāspēj pierādīt fakti, kas atspēko, atceļ prasītāja pieteikumā minētos faktus vai mazina to juridisko spēku.

Pusei, kurai ir pierādīšanas pienākums, rodas pierādījumu trūkuma kaitīgās sekas. Tādējādi, ja tad, kad tiek izdots spriedums vai tamlīdzīgs lēmums, puse nav pierādījusi faktus, ko viņa ir apgalvojusi, tiesa prasījumus noraidīs. Lai konkrēta fakta pierādīšanas trūkumu piedēvētu kādai no pusēm, tiesa ņems vērā to, cik viegli katra no pusēm var pierādīt attiecīgo faktu.

Ir svarīgi, lai visas personas, kas vēlas vērsties tiesās, iepriekš izanalizētu savas spējas pierādīt savus apgalvojumus, lai izvairītos no liekas laika un naudas tērēšanas (tiesāšanās izdevumi), ja viņas to nevar atļauties. Šajā nolūkā ir vajadzīgas noteiktas zināšanas — pat ja tās ir ļoti vispārīgas pamatzināšanas — par noteikumiem, kas reglamentē tiesvedības pierādījumu iegūšanas posmu.

1.1 Kādi ir pierādīšanas pienākuma noteikumi?

Spānijas tiesībās pierādījumu iegūšanas posmu reglamentē Civilprocesa kodeksa (*Ley de Enjuiciamiento Civil*) (2000. gada 7. janvāra Likums 1/2000) II sējuma I sadaļas V un V nodaļa (281.–386. pants). Civilprocesa kodeksa ievada (ko tehniski dēvē par preambulu) XI iedaļā ir vispārīgas piezīmes, kas varētu interesēt ikvienu, kurš vēlas uzzināt, kāds ir Spānijas likumdevēja skatījums uz tiesvedības pierādījumu iegūšanas posmu.

Dažu veidu tiesvedībā piemēro īpašus noteikumus par pierādījumu iegūšanu, ar ko ievieš izmaiņas vispārīgajos noteikumos, piemēram, tiesvedībā, kas attiecas uz nepilngadīgajiem vai ģimenēm. Pierādījumus var iegūt arī otrās instances tiesā (*Juzgado de Segunda Instancia*). Parasti tie ir pierādījumi, ko nav bijis iespējams iegūt pirmās instances tiesā (*Juzgado de Primera Instancia*) ar prasītāju nesaisītu iemeslu dēļ.

1.2 Vai pastāv noteikumi, kas atbrīvo noteiktus faktus no pierādīšanas pienākuma? Kādos gadījumos? Vai ir iespējams iesniegt pierādījumus, lai pierādītu, ka kāds juridisks pieņēmums, nav pareizs?

Tradicionāli teorētiskā līmenī parasti atšķir faktu pierādījumus un tiesību pierādījumus, lai gan praksē tiesības nav jāpierāda, jo tām jābūt tiesnesim zināmām. Izņēmums ir ārvalstu tiesības, kas ir jāpierāda. Ārvalstu tiesību pierādīšanu reglamentē Likums par starptautisko tiesisko sadarbību civilietās (*Ley de cooperación jurídica internacional en materia civil*), saskaņā ar kuru tiesnesis var pieprasīt ziņojumus par kādu ārvalstu tiesību jautājumu, parasti ar Spānijas centrālās iestādes starpniecību. Ja ārvalstu tiesības netiek pierādītas, var tikt piemērotas Spānijas tiesības, lai gan tiesnesis šīs pilnvaras īsteno tikai izņēmuma apstākļos.

Nav nepieciešams pierādīt faktus, kas ir pilnīgi un vispārēji zināmi, vai faktus, par kuriem puses vienojušās, izņemot gadījumus, kad tiesvedības priekšmets ir ārpus pušu kontroles, proti, ja tiesvedība attiecas uz personu tiesībspēju un rīcībspēju, izcelšanos, lauību un nepilngadīgiem bērniem.

Likumā noteiktās prezumpcijas atbrīvo pusi, kurai prezumpcija ir izdevīga, no pienākuma iesniegt pierādījumus par fakta pieņemumu. Šādu pieņēmumu gadījumā ir pieņemami pierādījumi par pretējo, izņemot, ja likums to skaidri aizliedz. Likumā noteiktās prezumpcijas ietver prezumpciju par kopīgām tiesībām uz īpašumu un naudu, ko ieguvis kāds no laulātajiem vai abi laulātie pēc laulības noslēgšanas, izņemot, ja var pierādīt, ka attiecīgais īpašums vai nauda pieder tikai vienam no laulātajiem, prezumpciju, ka laulātie dzīvo kopā, un prezumpciju, ka bezvēsts pazudusi persona ir dzīva līdz brīdim, kad viņa pasludināta par mirušu.

Parasti, ja atbildētāja puse neatbild uz pieteikumu un neierodas tiesā, tas neatbrīvo to no pienākuma pierādīt faktus, ar kuriem tā pamato savus apgalvojumus. Tomēr pastāv izņēmumi, kad gadījumā, ja atbildētājs neizsaka iebildumus, tiesnesis pieņem spriedumu, kurā atzīst prasītāja prasījumus. Tā notiek, piemēram, maza apmēra prasījumu procedūrās un tiesvedībā par izlikšanu no telpām nemaksāšanas dēļ.

1.3 Kādā apmērā tiesai ir jābūt pārliecinātai par kādu faktu, lai tā varētu pamatot savu spriedumu ar šo faktu?

Faktiem, ko puses apgalvo savos prasības un aizstāvības pieteikumos, jābūt pierādītiem, un tiesa izvērtējumu var veikt, pamatojoties uz lietas apstākļiem un ņemot vērā visus iegūtos pierādījumus un to būtību (piemēram, publiskam dokumentam nav tāda pati vērtība kā liecībai, ko sniegusi viena no pusēm).

Pierādījumu izvērtējumam un iemesliem, kāpēc tiesnesis izdarījis attiecīgos secinājumus, jābūt noteiktiem spriedumā. Papildus tiešiem pierādījumiem ir arī netieši pierādījumi, kas nozīmē, ka, tiklīdz fakts ir atzīts vai pilnībā pierādīts, tiesa var pieņemt, ka arī vēl kāds cits fakts ir patiess, ja starp abiem faktiem pastāv precīza un tieša saikne. Tiesai lēmumā ir jāpamato, kā tā no pierādītā fakta nonākusi līdz fakta pieņemumam.

2 Pierādījumu iegūšana

2.1 Vai pierādījumi vienmēr jāiesniedz kādai no lietas pusēm, vai arī atsevišķos gadījumos tiesnesis var iegūt pierādījumus pēc savas iniciatīvas?

Saskaņā ar civiltiesvedībā piemērojamo principu, ka tiesa spriež tikai par tai iesniegtajiem jautājumiem (*principio dispositivo*), pusēm ir jāiesniedz tiesai pierādījumi, ko tās plāno izvirzīt tiesvedības laikā. Tomēr tiesa var pēc savas iniciatīvas nolemt, ka konkrētus pierādījumus var iegūt tikai likumā noteiktajos gadījumos. Tādējādi iepriekšējā uzklaušīšanā parastajā civiltiesvedībā, ja tiesnesis uzskata, ka pušu iesniegtie pierādījumi ir nepietiekami, lai noskaidrotu apstrīdētos faktus, viņš var informēt puses par faktu, par kuru varētu trūkt pierādījumu, un arī norādīt, kādus pierādījumus puses var iesniegt.

Tiesvedībā, kas attiecas uz personu tiesībspēju un rīcībspēju, izcelšanos, lauību un nepilngadīgiem bērniem, tiesnesis neatkarīgi no pierādījumiem, ko pieprasa puses vai prokuratūra, var iegūt tādus pierādījumus, kādus viņš uzskata par nepieciešamiem lietas izspriešanai atkarībā no attiecīgās tiesvedības veida.

2.2 Ja kādas puses lūgums pieņemt pierādījumu tiek apmierināts, kas noteik tālāk?

Mutiskajā tiesvedībā (prasījumos par summu līdz 6000 EUR) pēc pierādījumu iesniegšanas un pieņemšanas uzklaušīšanas laikā tiesnesis iegūst pierādījumus faktiskajā tiesvedībā.

Parastajā tiesvedībā (prasījumos par summu, kas pārsniedz 6000 EUR) pēc pierādījumu pieņemšanas iepriekšējā uzklaušīšanā (kurā risina arī procesuālus jautājumus) tiek noteikts tiesvedības datums, pierādījumu iegūšanu atliekot līdz noteiktajam datumam. Uz tiesu tiek izsauktas puses sniegt liecības, liecinieki,

ko puses pašas nav varējušas uzaicināt uz tiesu, eksperti, ja puses vēlas iegūt precizējumus vai skaidrojumus par sniegtajiem atzinumiem, kā arī sazinās ar iestādēm, kuru rīcībā ir dokumenti, ko puses nav varējušas pievienot saviem prasības un aizstāvības pieteikumiem, ja vien puses ir norādījušas arhīvus, kuros dokumenti ir atrodam. Visi pierādījumi, ko nav nepieciešams iegūt tiesvedības laikā (piemēram, konkrētu vietu apmeklējumi), tiek iegūti pirms tiesvedības. Ja vienīgais iepriekšējā uzklaušīšanā pieņemtais pierādījums ir dokumenti un ja tie nav apstrīdēti vai ja ir iesniegts eksperta atzinums un neviena no pusēm nav prasījusi, lai eksperts piedalās iepriekšējā uzklaušīšanā, tiesa pēc iepriekšējās uzklaušīšanas pasludinās spriedumu, un tai nav vajadzības noteikt tiesvedības datumu.

Saskaņā ar vispārējo noteikumu pierādījumus iegūst tas pats tiesnesis vai tiesa, kas iztiesā lietu, pat ja liecinieks dzīvo citā rajonā un viņam ir speciāli jādodas uz tiesu dienā, kurā viņš ir izsaukts ierasties (tomēr lieciniekam ir tiesības pieprasīt no puses, kura viņu ieteikusi, attiecīgu kompensāciju, ko nosaka tiesas kancelejas pārzinis, neskarot attiecīgās puses tiesības vēlāk piedzīt minēto kompensāciju no pretējās puses, ja tai tiek uzdots segt tiesāšanās izdevumus). Tikai izņēmuma gadījumos, piemēram, ja attālums ir pārāk liels, var prasīt tiesisku palīdzību, lai liecību uzklaušītu liecinieka dzīvesvietas tiesā. Šādā gadījumā pieprasījuma vēstule tiek adresēta otrai tiesai (valstiskā līmenī) vai arī tiek izmantots mehānisms, kas paredzēts noteikumos par starptautisko tiesisko sadarbību, atkarībā no tā, kur liecība ir jāuzklauš. Pēdējā minētajā gadījumā pusēm ir jāiesniedz uzdodamie jautājumi rakstiskā veidā. Arvien biežāk izmanto videokonferences, un gadījumos, kad tās izmanto, nav nepieciešams jautājumus formulēt iepriekš. Ir pietiekami, ja videokonferenci lūdz rīkot tās vietas tiesai, kurā to ir plānots īstenot.

2.3 Kādos gadījumos tiesa var noraidīt puses lūgumu pieņemt pierādījumu?

Netiks pieņemti pierādījumi par neapstrīdamiem faktiem vai pierādījumi, kas nav būtiski attiecībā uz tiesvedības priekšmetu, kā arī pierādījumi, kas saskaņā ar saprātīgiem un konkrētiem noteikumiem un kritērijiem neveicinās apstrīdēto faktu noskaidrošanu. Nekādā gadījumā tiesa nepieņems pierādījumus, kas iegūti prettiesiski, kas ir pretrunā pamattiesībām vai kas tiek sniegti, lai prasītu tiesas palīdzību nolūkā iegūt pusēm pieejamos dokumentus.

Pierādījumi parasti ir jāsniedz mutiskajā tiesvedībā vai iepriekšējā uzklaušīšanā. Pierādījumi, kas sniegti ārpus noteiktā termiņa, netiks pieņemti.

Tiesvedībā, kas attiecas uz tiesībspēju un rīcībspēju, ūģimenēm un nepilngadīgiem bērniem, jaunus faktus var darīt zināmus pēc prasības un aizstāvības pieteikumu iesniegšanas, jo īpaši otrās instances tiesā, kad spriedums tiek pārsūdzēts vai pārsūdzība tiek apstrīdēta. Šādos gadījumos jaunus faktus var darīt zināmus, ja nav sācies sprieduma pasludināšanas termiņš. Citu veidu tiesvedībā, kad ir beidzies argumentu iesniegšanas termiņš un kļūst zināms būtisks jauns fakts, puses to var darīt zināms tiesai rakstveidā un arī prasīt pierādījumu iegūšanu, ja otra puse neatzīst konkrēto faktu par patiesu.

2.4 Kādi ir dažādie pierādījumu veidi?

Pierādīšanas līdzekļi, ko var izmantot tiesvedībā, ir pušu nopratināšana, publiski dokumenti, privāti dokumenti, ekspertu atzinumi, tiesas izmeklēšana, liecinieku nopratināšana un teiktā, skaņu un attēlu reproducēšanas līdzekļi, kā arī instrumenti, kas ļauj saglabāt, izgūt un reproducēt teikto, datus, skaitļus un matemātiskas darbības, kuras veiktas grāmatvedības nolūkos vai citos nolūkos un ir būtiskas attiecībā uz tiesvedību.

2.5 Kādas ir metodes, lai iegūtu pierādījumus no lieciniekiem, un vai tās atšķiras no metodēm, kādas izmanto, lai iegūtu pierādījumus no lieciniekiem, kas ir eksperti? Kādi ir noteikumi attiecībā uz rakstveida pierādījumu un eksperta atzinuma/viedokļa iesniegšanu?

LIECINIEKU LIECĪBAS — nav vajadzības pieminēt lieciniekus prasības vai aizstāvības pieteikumā, jo mutiskajā tiesvedībā katrai pusei ir jāierodas datumā, kurā nolikta uzklaušīšana, kopā ar personām, kas liecinās tiesvedībā. Pusēm ir jāprasa, lai tiesa izsauc lieciniekus, kurus tās pašas nav varējušas uzaicināt uz tiesu, liekot viņiem ierasties trīs dienu laikā no pavēstes saņemšanas. Parastajā tiesvedībā lieciniekus norāda iepriekšējā uzklaušīšanā, kad papildus procesuāliem jautājumiem nosaka apstrīdētos lietas faktus un sniedz un pieņem pierādījumus par šādiem faktiem.

Liecinieki vienmēr liecības sniedz mutiski tiesvedības dienā (tāpat kā precizējumus, ko uzskata par nepieciešamu prasīt no ekspertiem). Tomēr pastāv izņēmums attiecībā uz šo noteikumu par liecinieku uzklaušīšanu, proti, kad juridiskām personām vai publiskām struktūrām ir jāsniedz informācija par tiesvedībai būtiskiem faktiem, bet fiziskas personas nav vajadzības uzklaušīt atsevišķi. Šādā gadījumā mutiskas liecības vietā attiecīgajai struktūrai tiek iesniegts jautājumu saraksts, uz kuriem puses vēlas saņemt atbildes uz kurus tiesnesis uzskata par atbilstošiem. Atbilde tiek sniegta rakstiski.

EKSPERTU LIECĪBAS — ekspertu atzinumus vienmēr sniedz rakstiski. Kad atzinumi ir iesniegti un ir izlasīti pretējās puses ekspertu atzinumi, pusēm jāizlemj, vai ekspertam būtu jāierodas uz tiesvedību, lai sniegtu jebkādus precizējumus vai paskaidrojumus, kas var būt nepieciešami.

Ja puses vēlas izmantot ekspertu liecības, kopā ar prasības vai aizstāvības pieteikumu ir jāiesniedz eksperta atzinums, uz kuru ir balstīti pušu prasījumi, izņemot, ja tas nav iespējams — tādā gadījumā pusēm jānorāda atzinumi, ko tās plāno izmantot. Turklāt pusēm atzinumi ir jāiesniedz, tiklīdz tie ir pieejami, un jebkurā gadījumā tie jāiesniedz piecas dienas pirms iepriekšējās uzklaušīšanas sākšanas parastajā tiesvedībā vai piecas dienas pirms uzklaušīšanas mutiskajā tiesvedībā. Neatkarīgi no minētā puses, iesniedzot prasības vai aizstāvības pieteikumu, var prasīt, lai tiek iecelts tiesas eksperts — tādā gadījumā atzinumu sniedz vēlāk (parasti laikposmā starp iepriekšējo uzklaušīšanu un tiesvedību, bet pietiekamu laiku iepriekš, lai puses varētu ar to iepazīties pirms uzklaušīšanas).

Starpniecības persona starp liecinieku un ekspertu ir liecinieks eksperts — liecinieks, kurš var sniegt informāciju par tehniskiem jautājumiem saistībā ar tiesvedību. Liecinieki-eksperti parasti ir autori ziņojumiem, ko iesniedz kopā ar prasības vai aizstāvības pieteikumu kā dokumentētus pierādījumus, nevis kā ekspertu liecības.

2.6 Vai kādas noteiktas pierādīšanas metodes ir nozīmīgākas par citām?

Jā. Publiski dokumenti pilnībā apliecina faktu, darbību vai situāciju, kas tajos aprakstīta, kā arī datumu, kurā dokumenti iesniegti, un dokumentu iesniegšanā iesaistīto notāru un personu identitāti. Ja tiek apstrīdēts publiska dokumenta autentiskums, dokumentu pārbauda un salīdzina ar oriģinālu, lai kur tas atrastos. Neatkarīgi no minētā par pilnīgu tiesisku pierādījumu bez vajadzības to pārbaudīt vai salīdzināt, izņemot, ja ir pierādījumi par pretējo vai rokraksts, ar ko salīdzināt, ja tas ir iespējams, uzskata vecus publiskus dokumentus, par kuriem nav notāra protokola, un jebkuru publisku dokumentu, kura oriģināls ir nozaudēts vai par kuru nav nekādu ierakstu, lai to varētu pārbaudīt vai salīdzināt.

Arī privāti dokumenti ir pilnīgs pierādījums tiesvedībā, ja tos neapstrīd puse, kurai tie ir nelabvēlīgi. Ja tiek apstrīdēts privāts dokuments, puse, kura to iesniegusi, var prasīt tā salīdzināšanu ar rokrakstu vai jebkādus citus pierādīšanas līdzekļus, ar kuriem var pārliecināties par tā autentiskumu. Ja nav iespējams pierādīt privātā dokumenta autentiskumu, tas tiks novērtēts saskaņā ar saprātīgas kritikas noteikumiem, ko piemēro arī, izvērtējot pārējos iegūtos pierādījumus. Ja pēc apstrīdēšanas tiek secināts, ka dokuments ir autentisks, pusei, kura to apstrīdējusi, var likt samaksāt ne tikai saistītās izmaksas, bet arī naudas sodu.

Visbeidzot, ja pārējie pierādījumi neliecina par pretējo, spriedumā par patiesiem uzskatīs visus faktus, ko puse atzinusi par tādiem savā pieteikumā, ja attiecīga puse ir personīgi piedalījies šādos faktos un ja to atzīšana par patiesiem ir tai pilnībā nelabvēlīga.

2.7 Vai noteiktu faktu pierādīšanai ir obligāti jāizmanto noteikta veida pierādīšanas metodes?

Principā nav noteikuma, kas paredz, kādi pierādījumi jāizmanto konkrētu faktu pierādīšanai, tomēr ir loģiski, ka, piemēram, prasījumā, kas attiecas uz naudas summu, kura izriet no komercattiecībām starp pusēm, parāda esība vai samaksa tiks noteikta, izmantojot galvenokārt dokumentētus pierādījumus. Ekspertu liecības tiks prasītas, ja būs vajadzīgas zinātniskas, mākslinieciskas, tehniskas vai praktiskas zināšanas, lai izvērtētu faktus vai apstākļus, kas ir būtiski attiecībā uz konkrēto lietu, vai lai gūtu lielāku skaidrību par tiem.

2.8 Vai lieciniekam saskaņā ar likumu ir pienākums sniegt liecību?

Lieciniekiem, kuri ir izsaukti uz tiesu, ir pienākums ierasties uz norādīto tiesas sēdi vai uzklausišanu. Ja viņi neierodas, viņiem piemēro naudas sodu 180–600 EUR apmērā, ievērojot piecu dienu termiņu, kurā viņi var tikt uzklausti. Ja liecinieks neierodas tiesā pēc otrā izsaukuma, piemērojamais sods nav vairs tikai naudas sods — šādā gadījumā liecinieks ir izrādījis necieņu tiesai, un par to liecinieki tiek brīdināti pašā sākumā.

2.9 Kādos gadījumos liecinieks var atteikties sniegt liecību?

Vispārējais princips, kas nosaka lieciniekiem pienākumu liecināt, neattiecas uz lieciniekiem, kuriem sava statusa vai profesijas dēļ ir pienākums neizpaust faktus, par kuriem viņi tiek noprotināti — šādā gadījumā viņiem ir pienākums to darīt zināmu, norādot iemeslus, un tiesa, ņemot vērā iemeslus, kuru dēļ liecinieki atteikušies liecināt, izlems, kā būtu jārikojas attiecībā uz viņu noprotināšanu, un var atbrīvot viņus no pienākuma atbildēt. Ja liecinieks tiek atbrīvots no pienākuma atbildēt, tas ir jāprotokolē.

Ja liecinieks apgalvo, ka fakti, par kuriem viņš tiek noprotināts, attiecas uz jautājumu, kas ar likumu ir atzīts par konfidenciālu vai klasificēts kā konfidenciāls, tiesa gadījumos, kad tā uzskata to par nepieciešamu tiesas spriešanas interesēs, pēc savas iniciatīvas lūgs kompetento iestādi iesniegt oficiālu dokumentu, kas to apliecina. Kad tiesa ir pārliecinājusies, ka apgalvojums par konfidencialitāti ir pareizs, tā liks reģistrēt dokumentu, ierakstos iekļaujot arī jautājumus, uz kuriem attiecas dienesta noslēpums.

Turklāt, pirms liecinieki sāk liecināt, tiesai ir viņi jāizvaicā par viņu personīgajiem apstākļiem (ģimenes saites vai draudzība ar pusēm vai naids pret viņām, personiska ieinteresētība lietā u. tml.), un, ņemot vērā to atbildes, puses var iesniegt tiesai piezīmes par to objektivitāti.

2.10 Vai pret personu, kura atsakās liecināt, var piemērot sankcijas vai likt sniegt liecību piespiedu kārtā?

Lieciniekiem ir pienākums ierasties tiesā, ja viņi ir saņēmuši tiesas pavēsti, un pienākums nodot zvērestu vai solījumu teikt taisnību, un viņus brīdina par sankcijām, kas ir paredzētas par apzināti nepatiesu liecību sniegšanu civiltiesvedībā. Lieciniekiem ir pienākums liecināt tādā veidā, kā paredzēts Civilprocesa kodeksa 366. pantā. Ja liecinieks atsakās liecināt, viņu var apsūdzēt par necieņas izrādīšanu tiesai, par ko piemēro naudas sodu, vai arī — atkarībā no atteikuma smaguma — atteikums liecināt var tikt uzskatīts par noziegumu.

2.11 Vai ir personas, no kurām nedrīkst iegūt liecības?

Ikviena var būt liecinieks, izņemot personas, kurām ir pastāvīgi atņemta rīcībspēja, vai personas, kam trūkst kāda no maņām (redze, dzirde u. c.) — attiecībā uz faktiem, par kuriem tās varētu zināt tikai tad, ja izmantotu minētās maņas.

Nepilngadīgi bērni vecumā līdz 14 gadiem var būt liecinieki, ja, pēc tiesas ieskatiem, viņi ir sasnieguši vajadzīgo brieduma līmeni, lai zinātu un teiktu patiesību.

Saskaņā ar Spānijas tiesību aktiem jēdziens "liecinieks" tradicionāli attiecas uz fiziskām personām, bet tas neliedz arī juridisku personu likumīgajiem pārstāvjiem būt par lieciniekiem, lai sniegtu informāciju par faktiem, ko tie zina sava stāvokļa dēļ. Attiecībā uz juridiskām personām un publiskām struktūrām, kā jau minēts, ir skaidri paredzēta iespēja informēt tiesu rakstveidā (Civilprocesa kodeksa 381. pants).

2.12 Kāda ir tiesneša un pušu loma, uz klausot liecinieku? Kādos apstākļos liecinieku var uz klausīt videokonferencē vai ar citu tehnisku līdzekli palīdzību?

Jautājumus, ko ir apstiprinājusi tiesa, uzdod tieši pušu advokāti, sākot ar pusi, kura ierosinājusi liecinieku. Pēc tam, kad ir saņemtas atbildes uz jautājumiem, ko uzdevis tās puses advokāts, kura ierosinājusi liecinieku, advokāti, kuri pārstāv jebkuru no pārējām pusēm, var uzdot lieciniekam jebkādas jaunus jautājumus, ko viņi uzskata par noderīgiem faktu noskaidrošanai. Arī tiesnesis var izvaicāt liecinieku, lai iegūtu precizējumus un papildu informāciju. Tiesa pēc savas iniciatīvas vai pēc jebkuras puses lūguma var atļaut liecinieku, kurš sniedzis liecību, kas ir būtiskā pretrunā cita liecinieka liecībai vai jebkuras iepriekš noprotinātās puses liecībai, konfrontēt ar šādu citu liecinieku vai pusi.

Liecinieku var noprotināt ar videokonferences starpniecību, ja to pieprasa un ja tiesa piekrīt. Šādi rīkojas, ja liecināšana ar videokonferences starpniecību ir visatbilstošākais un samērīgākais veids, kā iegūt pierādījumus, ņemot vērā iesaistītos apstākļus (parasti — ievērojams attālums starp liecinieka dzīvesvietu un tiesas mītni), vienmēr nodrošinot pušu sacīkstes principa ievērošanu un pušu aizstāvības tiesības.

3 Pierādījuma izvērtēšana

Šī ir darbība, ko tiesnesis veic, lai noteiktu iegūto pierādījumu efektivitāti kopumā, ievērojot saprātīgas kritikas noteikumus. Tomēr, kā minēts iepriekš, ir daži pierādījumu veidi, kuru izvērtēšana ir noteikta ar likumu, piemēram, attiecībā uz publiskiem un privātiem dokumentiem un — dažos gadījumos — pušu noprotināšanu.

3.1 Ja puse liecību ieguvusi nelikumīgi, vai tiesai ir kādi ierobežojumi sprieduma pieņemšanā?

Prettiesiski iegūti pierādījumi nav pieņemami. Turklāt pierādījumiem, kas iegūti, tieši vai netieši pārkāpjot pamattiesības vai pamatbrīvības, nav nekāda spēka. Tāpēc tiesa, izspriežot lietu, ignorēs šādus pierādījumus.

Ja kāda no pusēm uzskata, ka, iegūstot vai atklājot kādus pierādījumus, kas ir pieņemti, ir pārkāptas pamattiesības, tai ir nekavējoties tas jādarā zināms, attiecīgā gadījumā informējot pārējās puses. Tad tiesnesis izlems par šādu pierādījumu tiesiskumu.

Ja pats tiesnesis uzskata, ka, iegūstot pierādījumus, ir pārkāptas pamattiesības, viņš noraidīs attiecīgos pierādījumus *ex officio*.

Attiecīgais jautājums, ko tiesa var aktualizēt arī pati pēc savas iniciatīvas, tiks atrisināts tiesvedībā vai — mutiskās tiesvedības gadījumā — uzklausišanas sākumā pirms pierādījumu iegūšanas.

3.2 Ja esmu viena no lietas pusēm, vai mans paziņojums tiks uzskatīts par liecību?

Ja pusi uzaicina liecināt pretējā puse, tās liecību izvērtējums būs atkarīgs no sniegto atbilžu satura. Tādējādi, ja pārējie pierādījumi neliecina par pretējo, spriedumā par patiesiem uzskatīs visus faktus, ko puse atzinusi par tādiem, ja attiecīga puse ir personīgi piedalījies šādos faktos un ja to atzīšana par patiesiem ir tai pilnībā nelabvēlīga. Visos citos aspektos tiesa izvērtēs liecības saturu saskaņā ar saprātīgas kritikas noteikumiem.

Līdzīgi tiesa var uzskatīt par patiesiem personīgus faktus par pusēm, ja puses neierodas liecināt vai ierodas, bet atsakās liecināt vai sniedz izvairīgas atbildes, ar nosacījumu, ka noprotinātā puse pati ir piedalījies šādos faktos un ka to atzīšana par patiesiem būtu pilnībā vai daļēji tai nelabvēlīga. Turklāt ikvienai pusei, kura neierodas liecināt, ir jāmaksā naudas sods 180–600 EUR apmērā.

Lapa atjaunināta: 30/10/2020

Šīs lapas versiju savā valodā uztur attiecīgais Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkla kontaktpunkts. Tulkojumu veic Eiropas Komisijas dienestā. Varbūtējās izmaiņas, ko oriģinālā ieviesušas kompetentās valsts iestādes, iespējams, nav atspoguļotas tulkojumos. Ne Eiropas Tiesiskās sadarbības tīkls, ne Eiropas Komisija neuzņemas nekādu atbildību par šajā dokumentā ietvertu vai minēto informāciju vai datiem. Lūdzam skatīt juridisko paziņojumu, lai iepazītos ar autortiesību noteikumiem, ko piemēro dalībvalstī, kas ir atbildīga par šo lapu.